

Prøver – Evaluering – Undervisning

TYSK

Maj-juni 2008

Ved fagkonsulent Lore Rørvig

Indhold

Indledning	3
Prøverne i år	3
FSA	4
FSA, skriftlig prøve	4
FSA, mundtlig prøve	7
Karakterfastsættelsen	17
Den nye karakterskala	17
Tjekliste	18
Elever med særlige behov	19
Tak til censorerne	20
Prøverne i 10. klasse	20
FS10, skriftlig prøve	21
FS10, mundtlig prøve	27
Tak til censorerne	29
De nye karakterer	29
Lidt statistik	31

Indledning

Her er årets PEU-hæfte for faget tysk, som fremover kun udkommer i elektronisk form.

PEU står for prøver - evaluering - undervisning. På baggrund af Fælles Mål gør vi ved hjælp af prøverne status på undervisningen. Det giver anledning til en evaluering af, hvordan det står til med at nå fagets slutmål. Denne evaluering giver igen nogle fingerpeg, som kan sætte deres præg på undervisningen. Målet er at få viden og inspiration til, hvordan vi kan gøre undervisningen i tysk mere spændende og vedkommende for eleverne og os selv, så faget tysk blomstrer og er et fag, som eleverne er glade for.

Hæftet er lavet på baggrund af de beskikkede censorers indberetning fra prøverne i det ganske land.

Tak for jeres store og seriøse arbejdsindsats!

Prøverne i år

Tysk som tilbudsfag i 9. klasse

Til FSA 2008 var den obligatoriske udtræksprøve mundtlig. Det betød for de fleste lærere, at de nu for alvor skulle sætte sig ind i den nye mundtlige prøveform. Slut med lytteøvelser og ekstemporaltekster, og ind med overordnede temaer, et selvvalgt emne og lærerens prøveoplæg, der lægger op til en samtale om årets temaer, minus det tema, eleven selv havde valgt at fordybe sig i. Det var et stort arbejde! Og der dukkede mange tvivlsspørgsmål op undervejs, som de fleste lærere fandt svar på ved hjælp af kollegial sparring, blandt andet på konferencen i SkoleKom. En stor tak til alle, der udveksler erfaringer og ideer på den konference. Det er guld værd!

Tysk som valgfag i 9. klasse

Til FSA 2008 kunne eleverne vælge at gå op til en mundtlig og/eller en skriftlig prøve. Den mundtlige prøve er den samme som til tysk som tilbudsfag. Den skriftlige prøve varer tre timer og falder i to dele. En prøve i de receptive færdigheder lytning og læsning og en prøve i de produktive færdigheder sprog og sprogbrug og skriftlig fremstilling.

Tysk i 10. klasse

Til FS10 var prøven, som vi har kendt den i mange år. Den mundtlige prøve består af elevens redegørelse for indholdet af en lyttetekst og en ekstemporaltekst inden for et fælles tema, som eleven har 20 minutter til at sætte sig ind i. Derefter fortsætter prøven med en samtale med udgangspunkt i det sam-

me tema. I den skriftlige prøve vælger eleven blandt tre skriftlige oplæg. Det er en prøve i skriftlig fremstilling, selvom der også her prøves andre færdigheder.

FSA

Siden skoleåret 2006/2007 har prøven på FSA-niveau været obligatorisk. Tysk hører til udtræksfagene i den humanistiske fagblok. 20 % af alle klasser kan blive udtrukket i 2. fremmedsprog. Sidste skoleår 2006/2007 var udtrækket skriftligt, indtil det ret sent på året blev muligt for den enkelte kommune eller skole at vælge en mundtlig eller en skriftlig prøve. Der var kun et fåtal, der valgte den mundtlige prøve, da man i lang tid havde forberedt sig selv og eleverne på, at prøven skulle være skriftlig. Mange gav dengang udtryk for, at de havde været glade for denne prøveform, men at de savnede en mundtlig afgangsprøve. I undervisningen lægges der stor vægt på de mundtlige kommunikative kompetencer. Derfor virker det forkert udelukkende at slutte af med en skriftlig prøve. Denne gang er udtræksprøven for 2. fremmedsprog mundtlig.

FSA, skriftlig prøve

Denne prøveform har i år kun kunnet vælges af elever med tysk som valgfag, som de fleste steder er et toårigt forløb. Prøven består af fire dele og varer i alt tre timer. Til prøven udleveres to hæfter. Hæfte 1 består af opgaver i lytning og læsning. Hæfte 2 består af opgaver i sprog og sprogbrug og en opgave i fri skriftlig fremstilling.

Hæfte 1

Til løsning af opgaverne i hæfte 1 har eleverne en time. Opgaverne skal løses uden hjælpemidler. Hæftet indsamles efter en time.

Opgaven i lytning/hören

Denne del af prøven varer 20 minutter. Skolen får sammen med hæfterne tilsendt en cd. Denne cd afspilles under prøven for alle eleverne på en gang. Alle instruktionerne er på tysk. Det er vigtigt, at man i årets løb gør eleverne bekendt med det ordforråd, der bruges som instruktionssprog. Opgavekommissionen vil også fremover bruge dette instruktionssprog, så eleverne ikke skal bruge energi på at forstå opgaveformuleringerne, men kan koncentrere sig om den enkelte lytteopgave.

Lyttedelen består af tre opgaver, der i år havde form af to reportager og et interview. Opgaverne skulle løses som multiple-choice-opgaver. Eleverne hører hver lyttesekvens to gange. På cd'en er der indlagt pauser til læsning og afkrydsning. Cd'en varer præcis 20 minutter.

Lyttesequenserne var i år:

A) Zu Besuch auf einer Rettungsstation

Vi hører en journalist fortælle om en oplevelse og får forskellige oplysninger om den tyske redningstjeneste.

B) Roman erzählt

Vi hører om Roman, hans familie, hvorfor de er flyttet til Danmark, og hvordan han har det med det.

C) Das Ferienjournal

Vi hører et interview med to unge, der fortæller om deres ferieplaner.

Alle tre opgaver vurderes af censorerne generelt som passende i sværhedsgrad og indhold. Eleverne klarer denne del gennemgående godt. Karakteren 12 kunne opnås med højst to fejl ud af 20 opgaver.

Opgaven i læsning/lesen

Denne opgave varer 40 minutter. Læsedelen består af tre opgaver:

A) Kurze Informationen

Det er en opgave i multiple-matching. Eleven skal kombinere korte tekster med en overskrift. Der er en overskrift for meget.

B) Woher kommen die Superstars von Morgen?

Det er igen en opgave i multiple-matching. Denne gang skal eleverne kombinere korte indholdsbeskrivelser med lidt længere tekster om forskellige nye bands. Der er igen en beskrivelse for meget

C) Sport für alle

Denne opgave har den største tekstmængde og er en opgave i indholdslæsning, som løses ved hjælp af multiple-choice-opgaver.

Også læseopgaverne vurderes af alle censorerne, undtagen en, som passende. Også her kunne karakteren 12 opnås med to fejl ud af 21 opgaver.

Hæfte 2

Til løsningen af opgaverne i hæfte 2 har eleverne to timer. Det er ikke fastlagt, præcis hvor lang tid eleverne skal bruge på de to dele, men det anbefales, at eleven højst bruger 30 minutter til sprog og sprogbrugsopgaven. Til løsningen af opgaverne i hæfte 2 må der bruges følgende hjælpemidler: ordbøger, grammatiske oversigter, elektroniske hjælpemidler som stave- og grammatikkontrol på computeren. Der må ikke være adgang til internettet. Hvis det viser sig praktisk at afholde prøven i lytte- og læseforståelse i et andet lokale end der, hvor der er adgang til computere, er det tilladt at indlægge en mindre pause til lokaleskift.

Opgaven i sprog og sprogbrug

Denne del af prøven består af tre dele. Der er ikke afsat et bestemt tidsforbrug:

- A) Denne opgave er en ordbogsøvelse, hvor det gælder om at udfylde hullerne i en tekst.
- B) I denne opgave skal eleverne rette seks understregede fejl i en tekst. Opgaven indeholder forskellige fejltyper: stavefejl, kongruensfejl, glosefejl.
- C) I denne opgave skal eleverne sætte den rigtige grammatiske bøjningsform af et ord ind i en sætning, så sætningen bliver korrekt. De kan vælge mellem fire bøjningsformer. Ordene tilhørte ordklasserne: verbum, possessiv pronomen, bestemt og ubestemt artikel.

Karakteren 12 kunne opnås med 3 fejl ud af 20 opgaver.

Opgaven i skriftlig fremstilling

Til denne opgave er der i modsætning til FS10 kun et oplæg. Det anbefales, at opgaven har en længde på 200-300 ord. Man kan synes, at det ikke er ret meget. Men eleverne har kun 90 minutter, og det er vigtigt, at de bruger noget af tiden til at rette deres opgave ordentligt igennem. Kvalitet er bedre end kvantitet, dog gælder det med hensyn til karaktergivningens ligesom i FS10: Det skal være en helhedsvurdering.

Eleverne skulle under overskriften *Meine Zukunftspläne* skrive en artikel til et skoleblad. Med oplægget fulgte en boks med hjælpeord.

Censorerne er enige om, at det var et godt emne, som eleverne ikke havde problemer med at skrive om. Flere giver udtryk for, at det var svært for eleverne at skrive i genren artikel – og måske også for svært. Eleverne holdt sig for det meste inden for de 200-300 ord.

Vurdering

Til hvert prøvesæt laves der et facit til de første tre opgaver. Efter en forcen- sur, som kræver, at der ret- tes et antal opgaver, udfærdiges der en rettevejledning med facit og en omsætningstabel, som lægges på Skolestyrelsens hjemmeside www.skolestyrelsen.dk under fanebladet Censur. Det sker som regel cirka 14 dage efter prøvens afholdelse. I år har der været så få opgaver, at omsætningstabellen er baseret på et skøn.

Ændringer på vej

Prøverne er stadig nye, og derfor må man være forberedt på, at der kan ske ændringer. Det er vigtigt at holde sig orienteret på <http://www.skolestyrelsen.dk/skolen/afsluttende%20proever.aspx>, på fagkon- sulentens konference på SkoleKom eller på www.emu.dk. Desuden kan man ikke regne med at se præ- cis de samme opgavetyper hvert år. Opgavetyper skiftes ud, hvis man vurderer, at der er andre typer opgaver, der er mere reliable.

Til næste år vil prøvebekendtgørelsen blive ændret, så der skal gives to karakterer til skriftlig FSA: nem- lig en karakter for de receptive færdigheder – lyttefærdighed og læsefærdighed – og en karakter for de produktive færdigheder – sprog og sprogbrug og skriftlig fremstilling. En karakter til fire forskellige færdigheder har vist sig ikke at være helt dækkende/tilfredsstillende.

FSA, mundtlig prøve

Det er første gang, at udtræksprøven udelukkende er mundtlig. Og med den nye prøveform har det været en stor udfordring for både lærere og elever. For de allerfleste lærere var det første gang, de skulle have elever op efter den nye prøveform. Og derfor var der ikke ret mange, der havde erfaringer med den. Nogle lærere havde prøvet en lignende form som forsøg for nogle år siden, men det var kun få. Det betød, at der var mange usikkerhedsfaktorer forbundet med prøven. Det er derfor også forståeligt, at der opstod fejl eller misforståelser med hensyn til, hvilke krav denne prøveform stiller. Censorerne har meldt tilbage, at rigtig mange lærere var utrolig velinformerede og havde helt styr på prøveformen. Men desværre var der også lærere, hvor det ikke var tilfældet. Jeg henviser her til prøvevejledningen, som ligger på Skolestyrelsens hjemmeside. Her ligger altid den nyeste udgave: <http://www.skolestyrelsen.dk/skolen/afsluttende%20proever/2%20fagene/~media/Styrelsen/afslutt endeproever/pdf/2%20Fagene/Proevevej1%20dec%202007/tysk14.ashx>.

Prøven er todelt og består af elevens redegørelse af et selvvalgt emne ud fra årets overordnede temaer. Derefter trækker eleven et oplæg til samtale med et igangsættende spørgsmål. Disse spørgsmål skal tage udgangspunkt i et andet af årets overordnede temaer end det, eleven har valgt at fordybe sig i. Prøven varer 20 minutter. Der er ingen forberedelsestid.

Tekstoppgivelser

I prøvebekendtgørelsen står der, at der til den mundtlige del af prøven skal opgives et alsidigt sammensat stof inden for fagets centrale kundskabs- og færdighedsområder. Opgivelserne skal omfatte 30-40 normalsider (ns) af passende sværhedsgrad.

I sammenhæng med den nye prøveform betyder det, at det er den enkelte elevs opgivelser, der skal have et omfang på 30-40 normalsider. Tekstoppgivelserne består af klassens fælles opgivelser fra årets pensum plus elevens egne opgivelser til det selvvalgte emne. Det betyder i praksis, at klassens fælles opgivelser skal holde sig inden for 30-32 sider. Så er der stadig plads til elevens egne opgivelser. I vejledningen står der cirka fem normalsider. Det er ikke et krav, men netop et cirkatal.

Tekstoppgivelserne skal omfatte både skønlitteratur og sagprosa. Herudover opgives ikkeskrevet materiale, for eksempel billeder, lyd og film (audiovisuelle medier). De fleste lærere havde sammensat deres tekstoppgivelser meget alsidigt. Der var både brugt tekster fra de gængse lærebogssystemer, men også tekster fra Juma, tyske aviser, nettet m.m. En censor skriver:

”Der var en fornuftig fordeling mellem teksterne hentet fra lærebogssystemer og tekster hentet andre steder fra – typisk fra nettet – og der var skønlitteratur og sagprosa i alle opgivelserne. Der var opgivet to til tre film alle steder”.

Men der er desværre stadig lærere, som ikke opgiver andet end skrevet materiale. Det er vigtigt at understrege, at tekstoppgivelserne skal være alsidige. Eleverne skal arbejde med forskellige teksttyper, som har relevans for dem, og som også giver dem viden om kultur- og samfundsforhold i tysktalende lande.

Med de nye regler for filmfremvisning er der gode muligheder for at inddrage film i undervisningen. Der findes efterhånden så mange gode film.

Censorerne nævner: Der Untergang, Die Frau am Checkpoint Charlie, Das Leben der Anderen, Crazy, Yasemin, Jenseits der Stille, Good bye Lenin.

Man kunne bl.a. også nævne: Herz im Kopf, Engel und Joe, Die fetten Jahre sind vorbei, Kebab Connection, Knallhart.

Desuden findes der i dag med www.youtube.com en rigtig god kilde til megen aktuel tysk musik.

Endelig skal man huske, at elever kan gå op efter individuelle tekstopgivelser. Det er der ikke ret mange, der benytter sig af.

Obs! Inden tekstopgivelserne sendes til censor, skal de være underskrevet af skolens leder.

Temaer

Der skelnes mellem klassens overordnede temaer og elevens selvvalgte emne. Alle lærere ordner årets stof i overordnede temaer. De fleste opgiver fra fire til fem temaer, og det er passende. Det ene tema falder jo væk, når der skal trækkes lod til samtalen. Derfor er tre overordnede temaer for lidt. Og med flere end fem temaer er det svært for eleverne at beherske det ordforråd, de skal beherske under samtalen.

Årets temaer var typisk de nære emner: Sport, Freizeit, Reisen, Familie, Jung sein, Zukunft, men også temaerne Anders sein, Der zweite Weltkrieg, Die Wende, Landeskunde – og vist nok inspireret af lærebogssystemer Träume und Gedanken eller Märchen.

Når man vælger årets temaer, er der flere aspekter at tage med ind i overvejelserne:

- Temaerne skal kunne inspirere elever til selvvalgte emner.
- Temaerne skal kunne inddrage kultur- og samfundsforhold.
- Temaerne skal ikke kræve et ordforråd, der er for specielt og vanskeligt.
- Eleverne har medindflydelse på valg af temaerne.

Derudover skal man kunne finde tekster (i bred forstand) til temaet.

Elevens selvvalgte emne

Elevens emne skal tage afsæt i et af årets overordnede temaer. Det er vigtigt, at eleven vælger et emne, som han eller hun har interesse i og lyst til at fordybe sig i. Der må gerne være flere elever, der vælger det samme emne og arbejder sammen om det. De går til prøve hver for sig.

Dispositionen

I prøvevejledningen står der: ”Til den første del af den mundtlige prøve udarbejder eleven en disposition, som skal tjene som udgangspunkt for redegørelsen”. Denne del af forberedelsen til prøven har været årsag til mange spekulationer, og der har været mange usikkerhedsmomenter forbundet med dispositionen. Men de fleste lærere fik styr på det, og de fleste dispositioner levede op til de krav, der stilles i prøvevejledningen.

Eleven vælger tre til fem punkter, som de vil uddybe i deres selvvalgte emne. Til hvert punkt kan eleven skrive nogle stikord som hjælp. Men man skal passe på, at der ikke er for mange stikord eller lange sætninger. For mange stikord skaber let forvirring i stedet for overblik, eller også kan eleven blive alt for bundet af dispositionen, som ikke må bære præg af oplæsning.

Den færdige disposition skal underskrives af både elev og lærer, sådan at den kan sendes senest 14 dage før prøven til censor. Med sin underskrift godkender læreren dispositionen. Og det er kun denne underskrevne disposition, som eleven må medtage til prøven.

En fornuftig disposition kan se sådan ud:

Name:	XXXX
Unser Thema:	Jung sein
Mein Thema:	Essstörungen

Warum habe ich dieses Thema gewählt:

- Mein persönliches Interesse
- Mein Wissen über dieses Thema

1. Über Essstörungen

- Anorexie/Magersucht
- Bulimie

2. Wer bekommt Essstörungen und warum?

- Jugendliche und Essstörungen
- Deutschland/Dänemark
- Die Schönheitsideale

3. Konsequenzen bei Essstörungen

- Krankheiten
- Kinderlosigkeit
- Rückfall

4. Hilfe

- Familie und Freunde
- Behandlung, Deutschland/ Dänemark
- Ein normales Leben

Literatur

Immer schlank, immer sexy, Brennpunkt Deutsch	2,8 normalsider
Ich sitze vor einem vollen Teller und kann nicht essen, Neue Post http://www.youtube.com/watch?v=P0ymoUitrkU	2,6 normalsider
Insgesamt	5,4 normalsider

Unterschrift/SchülerIN _____ Unterschrift/LehrerIN _____

Elevers tekstopgivelser

Som man ser i ovenstående eksempel skal eleven på dispositionen anføre teksternes kilde, og hvor mange normalsider hver tekst fylder. Kilderne skal være tysksprogede. Det kan være, at eleven har

læst/skimmet mange flere tekster om emnet (også på andre sprog end tysk) end til sidst opgivet på dispositionen. Det er en helt naturlig proces, når man vil finde de rigtige tekster, som man vil basere sit selvvalgte emne på.

Der er også et krav om, at elevens tekster, ligesom det fælles pensum, skal afspejle, at der er blevet arbejdet med forskellige typer tekster (mindst to).

En elev kan ikke bruge sig selv som kilde. Nogle censorer har meldt om kildeopgivelser som: Meine eigene Erfahrung. Det går ikke. Kilderne skal være tysksprogede. Men eleven må gerne inddrage sine egne erfaringer under selve redegørelsen eller bruge det som et punkt på dispositionen. En elev må derimod gerne bruge tekster fra det fælles læste pensum som kilde. Og det betyder, at kilden både kan stå på listen over det fælles opgivne stof og på elevens egen litteraturliste.

Det er en god ide at bede eleven om en kopi af samtlige kilder, for hvis man ikke har elevens disposition i elektronisk form, kan det være besværligt at skrive de lange internetadresser af.

Mange censorer melder, at eleverne har syntes, at det var svært at finde og forstå teksterne på nettet. Det har været blandt de rigtig store opgaver for lærerne at vejlede eleverne i deres valg af tekster. Men der er mange muligheder for at hente hjælp. Man kan for eksempel kigge i:

- Lærebogssystemer, både for 8.-10. klassetrin
- Gamle lytteøvelser og ekstemporaltekster, så længe de ikke er alt for forældede
- Juma på www.juma.de
- Goethe Instituttets sider
- Forskellige sider på nettet, for eksempel www.seitenstark.de, som er en samling gode børne- og ungdomssider med faglitteratur og skønlitteratur
- <http://www.sin-net.de/sin-net/Empfehlungen/empfehlungen/internet/Kinder.htm>, som også indeholder rigtig mange gode sider
- Wikipedia, der egner sig fint til helt specifikke faktuelle oplysninger, som leveres i faktaboksene til højre
- Alle de gode ideer, der er samlet i SkoleKomkonferencen og på www.emudk.de.

Vi kan trøste os med, at det efterhånden bliver lettere, når vi har samlet flere erfaringer og dermed passende tekster til de emner, vores elever vælger.

Manglende disposition

Der står i vejledningen: ”Alle elever skal aflevere en disposition. Det er lærerens opgave at sørge herfor. Fremstillingen af dispositionen kan i nogle tilfælde kræve megen hjælp fra lærerens side. Hvis en elev efter denne hjælp skulle undlade at aflevere sin disposition, skal eleven alligevel til prøve. Prøven aflægges i dette tilfælde uden den støtte, en skriftlig disposition giver. Selvom dispositionen ikke indgår i vurderingen, så må det anses for yderst vanskeligt at lave en god fremlæggelse uden disposition”.

Ifølge censorerne drejer det sig om ganske få elever, der ikke har afleveret en disposition. Det er en god ide, at læreren i så fald er informeret om, hvilket emne eleven vil redegøre for.

Alt i alt om redegørelsen

Meldingerne fra censorerne er meget forskellige. Nogle beretter om meget velforberejdede elever, andre om usikre elever. Nogle censorkommentarer:

”Elevernes egen styring har med denne prøveform været markant bedre end tidligere. Eksaminators og censors roller har været af støttende og guidende karakter”.

”Dette var en rigtig god måde at komme i gang på for de fleste, og mange havde meget godt at sige”.

”Det var mit klare indtryk, at 99 % af eleverne havde forsøgt at lære deres ”foredrag” udenad. Få slap helskindet igennem”.

”Eleverne virker meget afklarede og rolige, når prøven starter med deres fremlæggelse ud fra en forberedt disposition. Censor og lærere er lytterne, og det virker godt”.

”Redegørelsen forløb for de fleste fint”.

Alt i alt beretter censorerne om meget positive oplevelser i forbindelse med den nye prøveform. Eleverne fortæller også, at de er glade for at arbejde med det selvvalgte emne. Det lykkes fint for de fleste

elever at udfylde tiden på cirka fem minutter. Og det er igen et cirkatal, hvor man ikke skal sidde med et stopur i hånden. Dog må to til tre minutter betragtes som for lidt.

Lodtrækning

Efter fremlæggelsen af sit selvvalgte emne skulle eleven trække et oplæg til samtale inden for et andet af de overordnede temaer end elevens eget. Hvert oplæg må gå igen to gange. Den sidste elev skal have fire oplæg at vælge imellem. Her skulle læreren sikre sig, at eleven ikke kan trække prøveoplæg inden for det overordnede tema, som eleven selv havde valgt at fordybe sig i.

De fleste steder fungerede lodtrækningen fint, dog oplevede en censor det sådan: ”Ved en prøve, jeg deltog i, trak eleverne et nyt spørgsmål, hvis deres lodtrukne faldt sammen med det individuelle”.

Det er netop det, der ikke må ske. En forudsætning for, at det kan fungere, er, at læreren har lavet en liste, der skaber overblik og sammenhæng mellem elev og det tema eller de numre, eleven ikke må trække.

Sådan kan man organisere lodtrækningen:

- Numrene ligger i konvolutter, sorteret efter temaer. Så kan man bare fjerne det tema eleven ikke må komme op i. Og indimellem kan der byttes rundt på konvolutterne, så de ikke ligger samme sted. Numrene kan også ligge i æsker eller plastlommer i stedet for konvolutter, da man så har et umiddelbart overblik over, hvor mange spørgsmål, der er tilbage indenfor hvert tema.
- Læreren eller eventuelt censor fjerner numre mellem eksaminationerne.
- Læreren kan vælge at lade elever med det samme overordnede tema gå op efter hinanden.

Det er vigtigt, at lærer og censor har talt sammen om, hvordan lodtrækningen skal foregå.

Med hensyn til hvor mange prøveoplæg man som lærer skal fremstille, kan der desværre ikke gives en opskrift. Det er ikke muligt at forudse, hvilke oplæg der vil blive trukket. Har man et hold, hvor mange har valgt at fordybe sig i det samme overordnede tema, må man lave flere oplæg til de resterende temaer. Det er i hvert fald klogt at lave et par oplæg ekstra.

Lærer og censor kan også med fordel drøfte antal prøveoplæg.

Prøvespørgsmålene

Efter eleven har gjort rede for sit selvvalgte emne, skal der trækkes et oplæg til den efterfølgende samtale.

I prøvebekendtgørelsen står der: ”Anden del af prøven er en samtale mellem eksaminator og elev på baggrund af et igangsættende spørgsmål, som eleven trækker. Spørgsmålet skal have indholdsmæssig sammenhæng med et af de andre overordnede temaer fra tekstopgivelserne”.

Eleven skal omstille sig til en samtale om et nyt tema. Det er for de fleste elever helt klart den sværeste del af prøven. Det er ikke nemt at føre en samtale i cirka 8 minutter. Som en censor skriver: ”Der er dog tydelig forskel på elevernes sproglige formåen i det selvvalgte emne og i samtalen derefter. I samtalen skilles fårene fra bukkene”. En anden censor mener, at man her mærker tydeligst, at prøven er blevet obligatorisk.

Prøveoplæggene er den anden store udfordring for lærerne i forbindelse med denne prøveform. Kravet til prøveoplægget er: Det skal fremgå helt klart, hvilket tema der skal tales om, og hvilke tekster fra pensumopgivelserne man kan relatere til. Det igangsættende spørgsmål skal være enkelt og klart formuleret, men også rumme udfordringer for de dygtige elever.

Det er ikke meningen, at eleven skal overhøres i det opgivne stof, det vil sige give længere referater af tekster, men det er naturligt at perspektivere til tekster eller film, da man på den måde lægger op til at inddrage kultur- og samfundsdelen i samtalen.

Det er ikke nogen god ide, at prøveoplægget er forsynet med flere spørgsmål eller mange underspørgsmål. Det virker uoverskueligt for eleven. Til gengæld er det en rigtig god ide at benytte sig af muligheden for at sætte billeder på prøveoplægget, som kan hjælpe eleven videre, hvis han eller hun er gået i stå under samtalen. Det er især en støtte for de svage elever. Det har blandt andet vist sig at være en god ide at formulere prøvespørgsmålet som et statement med efterfølgende spørgsmål eller som et generelt spørgsmål, der ender med en personlig indfaldsvinkel.

Her er et eksempel:

Thema: Jung sein

Frage: Jugendliche haben viele Probleme, auch mit ihren Eltern. Was meinst du?

Zu diesem Thema haben wir folgende Texte gelesen:

Der Brief

Begegnung in der Disko

Engel und Joe

[Tre billeder: Et fra Engel und Joe, hvorpå man ser mor og Joe/et billede, der viser unge på et diskotek/et billede fra Alles klappt]

Nogle lærere havde brugt spørgsmål som ”Was passiert am 9. November 1989?” eller andre spørgsmål, der konkret lagde op til, at eleven skulle fortælle om en bestemt tekst. Den slags spørgsmål burde ikke forekomme, da de lægger op til endnu en redegørelse. Det er ikke meningen.

Prøveforløbet som helhed

Alle censorer melder tilbage, at de har følt sig meget velkomne rundt omkring på skolerne, og at prøverne er blevet afholdt i en rar og positiv atmosfære. De fleste er meget tilfredse med den nye prøveform, selvom den byder på store udfordringer for lærer som for elev. Det skyldes til dels, at det er første gang med den nye prøveform, og at vi endnu ikke er helt fortrolige med den. Eleverne har koncentreret sig meget om den første del af prøven, deres selvvalgte emne, og det har de været rigtig glade for. Det gælder også censorer og lærere, som mener, at det er en god prøveform, der inddrager eleverne aktivt.

Man kunne efterfølgende sige, at der ikke var overskud til også at fokusere på samtalen. Det er jeg sikker på vil ændre sig, i takt med at vi bliver mere fortrolige med prøven og dens krav og muligheder. Jeg har talt med en del lærere om, at det ville være en god ide efter afslutning af hvert tema at lave en brainstorm om, hvilke selvvalgte emner temaet lægger op til. Samtidig ville det være oplagt at arbejde med samtaleøvelser, der arbejder med de generelle problemstillinger i temaet.

Måske sådan? (vist ved eksemplet fra prøveoplægget her i hæftet)

For eksempel kan man til spørgsmålet ”Jugendliche haben viele Probleme, auch mit den Eltern. Ist es bei dir auch so”:

- fortælle om, hvad unge generelt har af problemer, både med sig selv, i skolen, med vennerne, i familien osv.
- parallelisere med de problemer, de unge fra teksterne har/kultursammenligning
- sammenligne med egne oplevelser/ erfaringer.

En censor siger: ”Jeg mener helt klart, at den nye prøveform for 9. klasse med de selvvalgte emner virker befordrende på elevernes engagement i prøveforløbet. Det er vejen frem”.

Ja, det er helt klart en god prøveform, som vi nu skal arbejde på at få ind under huden.

Under prøven tager censor og lærer notater på evalueringsskemaet, som findes på side 32 i prøvevejledningen.

Karakterfastsættelsen

Efter prøvens to dele skal der gives én karakter. Det er helhedsindtrykket, der skal bedømmes. Når lærere og censor løber punkterne på evalueringsskemaet igennem sammen, så er det som regel ikke så svært at pejle sig ind på den rigtige karakter.

Censorerne giver samstemmende udtryk for, at der var stor enighed om karaktererne. Mange censorer gav udtryk for, at den nye karakterskala bidrog dertil.

Den nye karakterskala

Det er første gang, vi skulle bruge den nye karakterskala under en prøve. Lærere og censorer havde øvet sig i og vænnet sig til at bruge de nye karakterer, når der skulle gives standpunktskarakter i løbet af skoleåret.

Med censorkommentarer som ”ingen problemer”, ”den nye karakterskala er unuanceret”, ”god rettesnor i beskrivelserne”, ”der er langt fra 7 til 10”, ”Jeg savnede 13-tallet”, ”Vi er vel vanemennesker”, ”har fungeret udmærket” kommer man meget godt omkring reaktionerne på brugen af den nye skala. Beskrivelserne, som en af censorerne nævner, er en god hjælp under karaktergivningen. De ligger her: <http://us.uvm.dk/gymnasie/karakter/documents/Tysk-070107.pdf>.

Ifølge censorerne er hele skalaen blevet brugt, også karakteren -3. Der er også blevet givet flere karakterer i den positive ende. Her slår forskellen mellem 12 og 13 igennem.

Tjekliste

En af censorerne opfordrer til, at der burde laves en tjekliste. Så den kommer her.

Tekstopgivelser

Der opgives 30-40 normalsider, inklusive elevens kilder

Lærerens tekstopgivelser skal underskrives af skolens leder.

Disposition

Overordnet tema – selvvalgt emne

Ikke for mange stikord

Normalsidetall på elevernes kilder

En normalside = 1.300 tegn

Ingen danske kilder

Ikke Mig selv som kilde

Flere forskellige teksttyper som kilder

Ingen illustrationer (kun hvor det er absolut nødvendigt)

Underskrift fra lærer og elev

Prøvespørgsmål/oplæg

Tydeligt overordnet tema

Ikke lange tekststykker, men et igangsættende spørgsmål

Tekstopgivelser, der kan relateres til

Gerne illustrationer

Ingen stikord!

Til censor sendes

Tekstopgivelsesblanketten

Elevernes dispositioner

Prøvespørgsmål/oplæg

Oversigt, der viser sammenhængen mellem elev, overordnet tema og selvvalgt emne

Oversigt over elevrækkefølge til prøven

Følgrebrev, hvor man blandt andet redegør for lodtrækning

Lærerens e-mail-adresse og telefonnummer

Fagkonsulentens konference

På fagkonsulentens konference i SkoleKom kan man holde sig orienteret om de nye prøver. Der er ligeledes www.emu.dk, hvor fagkonsulenten orienterer, og hvor der er links til Skolestyrelsen m.m.

Elever med særlige behov

Prøven er med virkning fra skoleåret 2006/2007 blevet obligatorisk. Det har givet anledning til bekymring for eksempel for elever, der har generelle indlæringsvanskeligheder. Hvordan skulle de klare sig?

Men man kan ikke gå op på særlige vilkår for at kompensere for et fagligt svagt standpunkt.

Den nye prøveform kommer dog elever, der er fagligt svage, lidt i møde. Det selvvalgte emne giver eleverne mulighed for at forberede sig målrettet og få indflydelse på en del af prøven. Det er godt.

Har eleven en eller anden form for funktionsnedsættelse, er der andre muligheder. Hvis man i samarbejde mellem elev, forældre, lærer, skolepsykolog og skolens leder opnår enighed om det, kan eleven gå til prøve på særlige vilkår. Formålet med det er at give denne elev mulighed for at gå til prøve på lige fod med andre. Det kan gøres ved at kompensere ved hjælp af forskellige hjælpemidler eller forlænget tid.

Reglerne er fastsat i bekendtgørelse nummer 351 af 19. maj 2005 § 17, bilag 3:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=24798>.

Vilkårene, og hvilke muligheder der findes for at kompensere, kan læses her:

<http://www.skolestyrelsen.dk/skolen/afsluttende%20proever/5%20love%20og%20retningslinjer/~//media/Styrelsen/afsluttendeproever/pdf/4%20Fravigelser/Vejledning%20om%20fravigelse%20af%20080129.ashx>.

Det er svært at sige, hvor mange elever der egentlig benytter sig af denne mulighed. Blandt censorerne var der ingen, der havde erfaringer med det.

Til de skriftlige prøver kan der blandt andet bestilles cd-rom. Blanketten til bestilling af materialer findes her:

<http://www.skolestyrelsen.dk/skolen/afsluttende%20proever/1%20tilmelding/~//media/Styrelsen/afsluttendeproever/pdf/1%20Tilmelding/Vejledninger%20om%20tilmelding/Vejl%20%20elever%20med%20særlige%20behov%20%20%20sommer%202008.ashx>.

Fritagelse for prøve

Elever, for hvem prøveafleggelse ikke skønnes hensigtsmæssig, kan fritages for at aflægge folkeskolens obligatoriske afgangsprøver. Vilkårene er fastsat i § 1, punkt 3 i bekendtgørelse nummer 752 af 30. juni 2006: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=25133> og i § 1, punkt 6 i bekendtgørelse nummer 720 af 2. juli 2008:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=120604>.

Tak til censorerne

En stor tak til de mange beskikkede censorer for den store arbejdsindsats, de har ydet. Tak for mange gode, informative og levende tilbagemeldinger fra hele Danmark. Disse tilbagemeldinger har dannet grundlag for denne publikation.

Prøverne i 10. klasse

FS10, skriftlig prøve

Den skriftlige prøve i 10. klasse er frivillig. Prøven varer tre timer. Eleverne får udleveret et prøvehæfte, som indeholder tre forskellige prøveoplæg, som eleven kan vælge blandt. Som hjælpemidler under prøven må der anvendes elektronisk stave- og grammatikkontrol, ordbøger, både elektroniske og i bogform, grammatiske oversigter, som også kan være elev- eller lærerproducerede. Det må være en gram-

matik, der indeholder regler, eksempler og forklaringer af grammatiske emner. Den må ikke have karakter af en daglig øvebog med tekststykker eller udfyldningsopgaver. En grammatisk oversigt skal være udformet som en selvstændig bog eller et hæfte og ikke være en del af en lærebog.

Bedømmelsen af den skriftlige prøve foretages af en af Undervisningsministeriets beskikkede censorer og tysklæreren. Efter at begge parter har afgivet deres karakterer, kan der finde en forhandling sted, hvorunder man enes om en karakter.

Når man læser censorernes tilbagemeldinger, bliver det klart, at de har været ude for meget forskellige oplevelser. Hvor nogle censorer synes at bemærke en stor fremgang af elevernes kunnen i sprog og sprogbrug, er andre fortvivlede over den ringe standard i år og synes aldrig, de har set dårligere stile. Man får også det indtryk, at elevernes beherskelse af skriftsproget er afhængig af, hvordan og hvor meget der er blevet arbejdet med denne dimension i undervisningen.

Årets emner var:

1. Ferienwünsche
2. Angst
3. Verständnis zwischen Jung und Alt

Generelt var der stor anerkendelse og skulderklap til opgavekommissionens arbejde, som har resulteret i tre meget forskellige oplæg. Måske ville mange censorer have ønsket, at eleverne havde valgt lidt mere bredt. Emnet Ferienwünsche blev den absolutte topscorer blandt årets emner.

Ferienwünsche var som sagt det emne, der appellerede til de fleste elever. Cirka 75 % havde valgt dette emne. Emnet fik megen ros af censorerne, blandt andet på grund af illustrationerne og opgaveformuleringerne. Den eneste anke var, at den hvide kasse, som jo forærer eleverne en slags brainstorm, forsvinder i bjergenes snedækkede tinder.

Ferienwünsche er sådan et dejligt almindeligt og konkret emne, som alle elever har gjort erfaringer med, både sprogligt og personligt. Desuden var teksterne i oplægget nemme at forstå, og opgaveformuleringen var klar og tydelig. Og det er bestemt også derfor, at så mange elever valgte dette emne. Teksten i Sabines og Michaels talebobler gav eleverne et ordforråd, de kunne arbejde/skrive ud fra. Det var en fordel for de svage elever og bragte dem forholdsvist sikkert gennem punkt 1 i opgaveformuleringen.

Med udgangspunkt i dette ordforråd og Sabines og Michaels synspunkter kunne de fleste også fortælle om, hvad der var vigtigt for dem selv i ferien og dermed klare punkt 2 i opgaven.

Til sidst skulle eleverne fortælle om en af deres egne ferieoplevelser, som havde været noget særligt for dem. Det var helt klart den sværeste af opgaverne. Her skulle der skrives frit, og derfor skulle mange ord slås op.

Kommentarer til indhold

Der er mange pæne stile, men indholdet er noget rutinepræget og ikke altid lige interessant. Besvarelserne bliver ikke så personlige. Alle elever havde forstået opgaveformuleringen. Det var dejligt at se, at der var elever, der var i stand til at bruge opgavens tekst til at formulere sig frit om emnet. En del elever benyttede sig desværre lidt for meget af afskrivning.

Ordforråd

Sproget bar generelt præg af, at der her var et emne, som eleverne var fortrolige med. Derfor anvendte de fleste elever et passende ordforråd. De personlige stedord skulle bruges meget i dette tema, og der mangler eleverne sikkerhed, hvad der desværre bidrog til misforståelser.

Sproglige fælder i dette emne

Ferien er flertal, hvad eleverne ikke er klar over

Vendinger med Ferien

Skelne mellem brugen af nach, in, zu

Wünsche er flertal

Bin gewesen

Bleiben/werden

Ich möchte/ich will

Illustrationen

Billedet fik ros, da det kunne sætte tankerne i gang med hensyn til ferieoplevelser. Men få elever har brugt billedet i deres besvarelse.

Angst var overskriften for det frie, fabulerende emne, som valgtes af ca. 15 % af eleverne. Billedet får rosende ord med på vejen, da det slår den rette stemning an i forhold til emnet. Det lille digt inspirerede

nogle elever til selv at benytte sig af digtformen. Opgavens formulering i tre punkter var en god hjælp for eleverne til at strukturere teksten. Dette var det sværeste blandt de tre emner, også på grund af det høje abstraktionsniveau.

Kommentarer

Indhold:

Mange elever skriver om deres angst for edderkopper, mørke og lignende. En del skriver meget personlige stile. For de fleste elever har det været svært at sige noget om, hvordan de håndterer deres angst. Personligt har min oplevelse af disse stile været, at mange kun skrev om det, fordi de kunne skrive en lille gyser til sidst. Det gav deres beskrivelse af, hvad de selv var bange for, et skær af utroværdighed og virkede lidt fjollet. Nogle censorer har bemærket, at en del tosprogede elever følte sig tiltrukket af dette emne.

Ordforråd

Dette emne betegnes af de fleste censorer som det sværeste i bunken, og det kan ses i besvarelserne. Eleverne mangler ordforråd til dette emne.

Sproglige fælder

Angst vor – ganske få elever havde fundet ud af, at vor hører sammen med Angst. De laver ikke koblingen mellem wovor i opgaveformuleringen til vor, som er den præposition, som følges med Angst.

Wovor forveksles med hvorfor

Umzugehen – er ikke et udtryk, der er nemt at håndtere eller at genbruge

Spinnen viste sig at være et vanskeligt ord.

Verständnis zwischen Jung und Alt var det emne, der lagde op til, at eleverne tilkendegav deres mening. Det var også det emne, der havde mest tekst og derfor krævede en del læsning. Det kan være, at det har holdt nogle elever tilbage. Cirka 10 % havde valgt dette emne. Denne opgave blev gennemgående besvaret af elever, der havde noget på hjertet. Mange af stilene med dette emne scorede en god karakter. Illustrationerne fik en blandet modtagelse: lige fra fine til alt for kedelige og uinspirerede.

Kommentarer

Indhold:

Eleverne er meget positivt indstillede over for undervisningsprojektet i Sachsen. De fleste censorer har oplevet disse stile som de mest interessante at læse og skriver, at det er glædeligt, at så mange unge har et så godt forhold til den ældre generation i deres familie.

Ordforråd

Opgavens tekstoplæg giver eleverne en hjælpende hånd til besvarelsen af opgavens to punkter, og dette er en god hjælp.

Sproglige fælder

Jung und Alt – eleverne opfatter ikke, at det er substantiver

Andre udtryk for unge og ældre mangler

Eleverne skal begrunde deres mening. Det kræver ledsætninger. Og det skaber problemer.

Omfang af besvarelserne

Hvad er vigtigst? Indhold eller sproget? Det er dejligt at læse, at eleverne generelt viser stor fortælleglæde, men at kvaliteten af indholdet dog er meget forskellig. Dog er det vigtigt at fokusere på, at vores elever har lyst til at fortælle, også på tysk.

De fleste besvarelser fylder mellem cirka en til halvanden side på computeren. Og det opfattes af censorerne som meget passende. Det kan være problematisk, hvis eleverne skriver enten for meget eller for lidt. Skriver eleven meget, kan det gå ud over sproget, det vil sige sprogrigtigheden, og det går igen ud over den endelige bedømmelse. Der er også en del, som regel ret svage elever, der skriver mindre eller væsentligt mindre end en halv side, og der er opgaven tit ikke besvaret fyldestgørende. Men det er helhedsindtrykket, der bedømmes, og vi kan ikke på forhånd lade det trække ned.

Edb

Alle censorer melder tilbage, at kun ganske få skriver i hånden, hvad også bidrager til læservenligheden. Men samtidig bemærkes det også, at computeren ikke har den effekt på sprogrigtigheden, som man kunne ønske. En del stile bærer ikke præg af, at eleven har arbejdet med stilen i tre timer. Vi må som lærere arbejde med at gøre eleverne i stand til i hvert fald delvis at rette deres fejl.

Udfordringen er også, at eleverne skal lære at bruge alle tre timer fornuftigt. De færreste elever laver en kladde. Eleverne bruger den vundne tid til at skrive mere, men burde også bruge tiden til at kigge deres stil efter i de sproglige sømme.

Grammatikkontrol/stavekontrol/elektronisk ordbog

Dette er første gang, eleverne har måttet anvende grammatikkontrol m.m. Men det ser ikke ud til, at det har haft en effekt. I hvert fald kan det for eksempel ikke ses på antal af kongruensfejl.

Med hensyn til elektronisk ordbog kunne det være interessant at vide, hvor mange skoler der egentlig har installeret en elektronisk ordbog på deres server, og hvor mange der brugte dem under sidste prøve.

Alt i alt er anvendelsen af de elektroniske hjælpemidler jo kun en fordel, hvis eleverne er vant til at bruge dem og har lært at arbejde med dem. Eleverne skal være bevidste om de elektroniske hjælpemidlers begrænsninger. Deri ligger der igen en opgave for os lærere. For eksempel kan man give sine elever nogle sætninger, der indeholder fejl. Og så lade dem finde fejlen ved at bruge stave- og grammatikkontrol.

Sprogrigtighed

Der er ikke så meget nyt under solen. Det er de samme grammatiske problemer, som vi kender.

De største syndere er som altid:

Kongruens

Ordstilling

Verbformer

Kasus

Og så er synderen over dem alle: ordbogsopslag – både mangel på ordbogsopslag og forkerte ordbogsopslag. Men det er heller ikke helt let. Ordbøger er ikke nemme at bruge. Det er også vigtigt, at eleverne har nye ordbøger til rådighed under prøven. Og så skal eleverne være hjemme i de forkortelser, ordbøgerne benytter.

Ordbøgerne skal bruges til konkrete ordopslag, men også bruges til at kontrollere:

- Et substantivs køn og flertalsform
- Vendinger i forbindelse med verber eller substantiver

- Bøjning af de uregelmæssige verber.

Eleverne skal lære, at ord tit skal slås op i sammenhæng. Det er ikke altid en god ide at slå op ord for ord. Det er tit der, det går galt, og vi får mærkværdige formuleringer at se. Desuden er eleverne ikke sikre i ordklasserne på dansk, eller de er ikke bevidste om, at de skal være opmærksomme på ordklassen, når de slår op.

Se dette eksempel:

”Sie will nicht scheune mich gehen”. Hun vil ikke lade mig gå.

Andre typiske fejl

Anvendelse af bleiben/werden

Forveksling aus/auch/auf

Forveksling Sehr/viel

Viel/viele

Spaß er et substantiv

Betydningen af: bekommen, werden, geben, nehmen

Sein

Dass/das

Fejl som afsmitning fra engelsk

Also i stedet for auch

When/wenn

I i stedet for ich

Was i stedet for war

Bin (been) ist stedet for sein/ gewesen

Einige Sprachblumen

“Ich will immer vergessen diese Ferien”.

“Und so wieder”.

“Das ist ein gutes Idee zu lehren die Eltern wie die elektronisch funktionieren”.

“Ein ab mein großes Ferienerlebnis Löffel auf Färöer Inseln”.

FS10, mundtlig prøve

Det er i indeværende skoleår sidste gang, vi afholder prøven på denne måde. Fra skoleåret 2009/2010 kommer der en ny prøve, der lægger sig op ad den nye prøve i 9. klasse.

Prøvens form

Den mundtlige prøve består af elevens redegørelse for indholdet af en ukendt lyttetekst og en ekstemporaltekst inden for et fælles tema, som eleven har 20 minutter til at sætte sig ind i. Derefter fortsætter prøven med en samtale med udgangspunkt i det samme tema.

Tekstopgivelser

Der opgives 50-60 normalsider, som danner baggrund for prøveoplæggene. Censorerne fortæller også i år, at disse tekstopgivelser er meget kreative og alsidige. Både film, musiktekster og faktuelle tekster, blandt andet fra internettet, har vundet fint indpas i tekstopgivelserne. En censor skriver rosende: ”Det er et område, som lærerne har flot styr på”.

Prøveoplæggene

Generelt var prøveoplæggene gode og alsidige, men de bærer præg af, at materialerne efterhånden er slidte. Skolerne har ikke råd til nye materialer, men det hænger også sammen med, at alle venter på en ny prøveform. Fra nogle censorer meldes der, at lytteoplæggene nu udgør et særligt problem, da ikke alle er af så god lyd kvalitet, som de burde være.

Under forberedelsen må eleven have adgang til ordbøger eller de elektroniske ordbøger på computeren.

Inspiration til arbejdet i tysktimerne

At lade eleverne skrive mange tekster med udgangspunkt i deres holdning til forskellige problemstillinger, for eksempel: Meine Meinung über ... Ferien mit den Eltern, Hausaufgaben, Musik, alte Leute, Technik.

At lade eleverne fortælle om noget, de har oplevet: Erzähle von ... deiner Familie, deiner Schule, deinen Ferien.

Arbejde med verber og substantiver, så eleverne medtænker præpositionen, for eksempel:

Ich freue mich über

Freude an

Angst vor

Ich habe Spass an

Ich ärgere mich über

Ich habe keine Lust zu

Liste over områder, der trænger til at blive styrket i vores undervisning

Eleven skal vælge et sprogniveau, som han eller hun magter. Det betyder, at eleven skal være bevidst om, hvad han eller hun kan og ikke kan.

Eleven skal have større kendskab til og sikkerhed i ordklasser på dansk. Lav eksempelvis et samarbejde mellem tysk, dansk og engelsk med hensyn til de grammatiske betegnelser.

Automatisering af brugen af personale og possessive pronominer

Følgende forslag:

Sproglig iagttagelse: Lad eleverne finde alle personale/possessive pronominer i en tekst.

Lad dem liste op, hvad de betyder.

Lad dem skrive sætninger, hvor de bruger dem.

Lav bagefter hulsætninger, hvor alle pronominer mangler.

Tag en sætning, og ændr de pronominer, der er. Lad eleven tegne til.

For eksempel: Peter holt seine Mutter. Peter holt meine Mutter. Peter holt osv.

Bevidsthed om at vælge de rigtige præpositioner

Lær eleverne, at der altid følger bestemte præpositioner med bestemte verber, substantiver eller endda adjektiver. Man skal ikke slå præpositionen isoleret op, men man skal slå for eksempel ordet glæde op og finde det udtryk man vil bruge: glæde over, glæde til ...

Arbejde mere med ordbogsopslag

Det er altafgørende, om en elev er trænet i og dermed fortrolig med at benytte en ordbog:

Det er forbudt kun at læse det første ord.

Man skal vide, hvad de bogstaver efter ordet står for.

Man skal kunne finde de uregelmæssige verber.

Ordstillingsproblematik

Perfekt

Sætninger med modalverber

Ledsætninger

Forbindelser med infinitiv med zu/bruger man et verbum med infinitiv, så er de uadskillelige: zu üben

For eksempel: es ist wichtig für mich zu üben

For de kræsne: tid før sted

Tak til censorerne

Også på dette sted skal der lyde en stor tak til alle jer censorer. Tak for jeres gode kollegiale samarbejde med lærerne rundt omkring, men også for de mange gode, udførlige og seriøse input fra jeres evalueringer, uden hvilke det ville være umuligt at skrive dette dokument.

De nye karakterer

Og så var det første gang med den nye karakterskala. Det var spændende, om de nye karakterer kunne stå deres prøve. Mange censorer melder, at det slet ikke gav problemer, men tværtimod var nemmere. Censorerne, der rettede FS10, bemærkede, at der var færre forhandlinger, da censor og lærer enten var mere enige om karakteren, eller fordi afstanden mellem karaktererne sjældent oversteg en karakter. Det samme gjorde sig gældende for de andre censorer. Det var nemt at blive enig.

Fra 13 til 12

Med den nye karakterskala er det svært opnåelige 13-tal afskaffet. I stedet har vi nu 12-tallet, som det skulle være muligt at få, hvis man opfylder fagets mål udtømmende.

En censor advarer: ”Men vi skal passe på, at vi ikke opfatter 12-tallet som det gamle 13-tal. Hvis eleven virkelig skriver et godt tysk, men har nogle stavefejl og bruger få forkerte ord, skal vi huske, at 12-tallet også dækker det gamle 11-tal og ikke være for tilbageholdende med at give 12”.

Jeg vil gerne tilføje, at også stile med grammatiske fejl kan få 12. Det kommer an på en helhedsbedømmelse.

Mange censorer gav direkte udtryk for, at det var dejligt at kunne give den bedste karakter, nemlig 12, noget oftere.

7-tal

Den karakter, som giver anledning til de fleste overvejelser, er karakteren 7. Det er flere problemstillinger vedrørende denne karakter. For det første kan det være svært at abstrahere fra det gamle 7-tal. For det andet er det en meget bred karakter og opfattes netop af mange som for bred. Mange savner derfor muligheden for at kunne differentiere karakteren på midten. Karakterskalaen er en absolut karakterskala, men som en censor skriver, så er der relativ forskel på stile, der får den samme karakter. Hun kunne godt tænke sig at kunne give et stort og et lille 7-tal.

En censor skrev: ”De nye karakterer har fungeret fornuftigt. Man skal lære at acceptere, at 7-tallet dækker bredt. De stile, som fik 7 kunne godt være forskellige i niveau, men var ikke gode nok til at få 10 eller dårlige nok til at få 4”.

Under de mundtlige prøver har det især været svært for eleverne at acceptere, at 7-tallet faktisk er en god karakter.

-3

I 7-trins-skalaen findes der også karakteren -3. Det kunne være interessant at vide, hvor mange gange denne karakter er blevet uddelt. Reaktionen blandt lærerne ved introduktionen af den nye karakterskala var: ”Man kan da ikke vurdere en elevs præstation med et negativt tal.” Jeg har kun hørt fra en censor, at hun har brugt karakteren -3. Hun skriver sådan: ”Jeg har oplevet, at lærerne ikke giver karakteren -3, selvom eleven kun har skrevet ”Ich kann nicht deutsch gesprochen, ich kann nur ich bin, du bist, er ist ...”.

Tja, så er der desværre ikke andet at gøre end at give -3. I de mundtlige prøver har karakteren været anvendt noget hyppigere. Når en elev kommer ind og enten slet ikke siger noget eller kun taler dansk, ja så er karakteren i hvert fald på sin plads.

Til næste år vil jeg igen bede censorerne om at udfylde et karakterfordelingsskema. Det kunne have været interessant netop i år med de nye karakterer, men nu må det vente til næste år.

Konklusion

Under årets prøver har alle karaktererne været i brug. Rigtig mange censorer har været meget tilfredse med den nye characterskala. En del af os har engang imellem ikke kunnet lade være med at tænke i de gamle karakterer undervejs, a la ”efter den gamle characterskala ville jeg give ...”. Konklusionen er, at vi er ved at vænne os til den nye characterskala og er mere fortrolige med tallene til næste år.

Lidt statistik

I dette skema kan man se, hvor mange elever der i år har været tilmeldt prøven, og hvor mange der er gået op. Tallene i første spalte er det antal elever, skolerne har tilmeldt prøven. Tallet til højre er det antal elever, der har fået karakterer. En del censorer nævnte det store frafald, som de kunne konstatere på de tal, de havde fået fra Skolestyrelsen og så de faktiske tal, når de modtog opgaverne. Her i skemaet kan man se, at det er korrekt med hensyn til frafaldet. Det kunne være interessant at vide, om det er en tendens, der begyndte for år tilbage, eller om det er noget nyt, som kommer i kølvandet på den obligatoriske prøve i 9. klasse.

	Antal tilmeldte elever	Antal elever, der gik op
Mundtlig FSA	10.934	9.652
Mundtlig FS10	16.228	10.345
Skriftlig FS10	16.353	11.755